SÄLLSKAPET SAN MICHELES

VÄNNER

MEDLEMSBLAD 32 / maj 2019

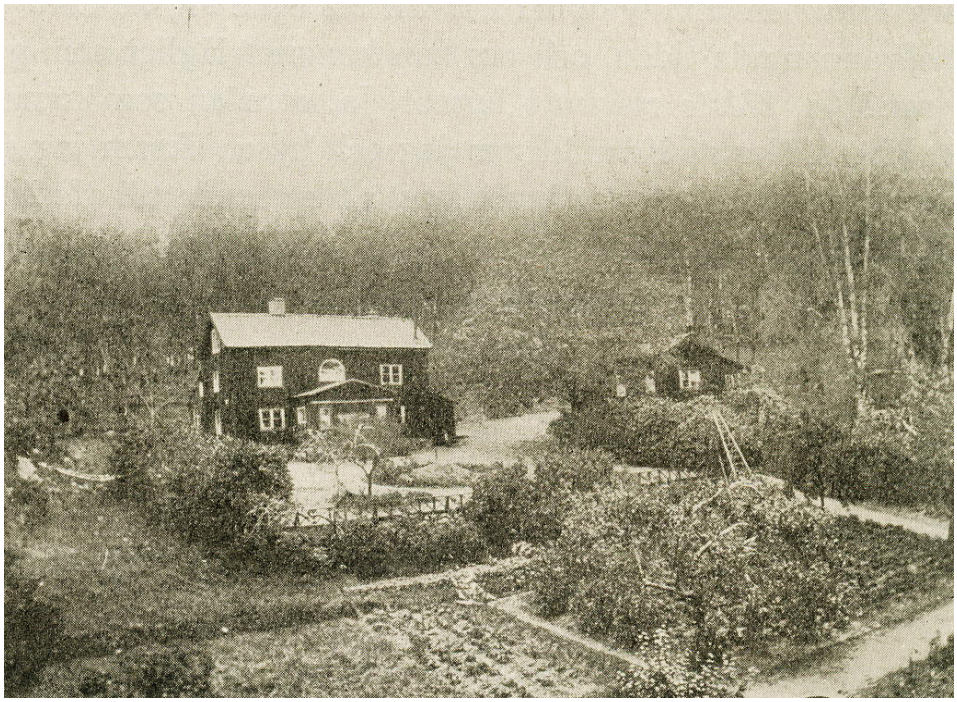

Släkten Munthes Beateberg

Innehåll:

Förord av Bengt Jangfeldt

Anders Lindström: Släkten Munthes sommarviste Beateberg

Bill Ottercrans: Förtrollningens ö

Claes Egnell: Den gudarna älskar dör ung

Kristina Kappelin: En hälsning från intendenten

Verksamhetsberättelse och balansräkning för 2018

Släkten Munthe
är stor och har alltid varit noga med att dokumentera sig. Redan 1883 utgav Ludvig W:son Munthe, Axels kusin, den första släktkrönikan: *Muntheslägten från medlet af 1000-talet till närvarande tid: Historiska och genealogiska anteckningar*. Den utkom i andra upplaga 1931, i samarbete med Åke W:son Munthe: *Släkten Munthe i Sverige: Professor Arnold Hansson Munthes ättlingar: Genealogiska och biografiska anteckningar*. År 1963 utkom den senaste släktkrönikan, författad av Curt Munthe: *Munthe från Flandern: Släktens svenska öden*.

Curt Munthe (1900–1979) var en mycket produktiv författare, med en rik och bred repertoar. Vid sidan av sin släktkrönika skrev han ett flertal resehandböcker och översatte också Thomas Manns *Huset Buddenbrook*. Kärnan i hans författarskap utgörs av ett antal böcker i kulturhistoriska ämnen: om Skurusundsbron, Erstavik och, inte minst, Beateberg.

Axel Munthe var som bekant en stor byggherre, med ett flertal fastigheter på Capri och i Dalarna. De ingår alla på ett eller annat sätt i det som skulle kunna kallas ”Munthemytologin”.

Den enda byggnad som i någon mån kan mäta sig med Villa San Michele, Torre di Materita och Hildasholm är Beateberg på Ormingelandet utanför Stockholm. Huset i sig är ingenting märkvärdigt, men livet som levdes där var det i högsta grad. Här musicerade olika medlemmar av familjen Munthe i närmare ett sekel, för sig eller tillsammans med framstående representanter för 1800-talets svenska musikliv, däribland den stora Jenny Lind. Historien om Beateberg berättas i detta nummer av Anders Lindström, som höll ett välbesökt och uppskattat föredrag i ämnet i höstas.

Om Beateberg tillhör ”Munthemytologins” periferi kan man om den unge Hugo Montgomery-Cederhielm säga att hans öde tillhör ”Caprimytologins”. Hans historia är dock okänd för de allra flesta. Under en Europaresa 1872 besökte Hugo Capri. Han var på ön en enda dag, men den dagen har gått till historien. När han kom upp till Villa Jovis och skulle sätta sig ner slant han, störtade ner för den beryktade Tiberiusklippan, *Salto di Tiberio*, och dog. Hugo Montgomery-Cederhielms liv och död skildras i en artikel av Claes Egnell.

I detta nummer trycks ett antal haikudikter om Capri. De är författade av Bill Ottercrans, bibliotekarie, författare och medlem av Vänföreningens styrelse. Dessa dikter har sitt alldeles speciella öde. För ett drygt år sedan skickade Bill dem till undertecknad för eventuell publicering. Kort därefter totalförstördes hans lägenhet på Södermalm i en brand.

Själv överlevde han med nöd och näppe, men allt som fanns i lägenheten blev lågornas rov.

Det enda av hans många manuskript som överlevde var dessa dikter, som låg på mitt skrivbord. Han hade skickat dem i pappersform och det var inte utan en viss rörelse som jag för någon månad sedan återbördade sidorna till honom så han kunde skriva in dem på datorn igen.

Habent sua fata libelli, heter det. Historien om Bills haikudikter visar att inte bara böcker utan också manuskriptsidor har sina öden.

Bengt Jangfeldt

Beateberg:
Släkten Munthes sommarviste och Jenny Linds musiksalong

av Anders Lindström

Borgmästar Munthe red på sin Brunte,
frun red en schäck som var så innerligt täck.
Efter kom Stolle, han red på sin Pålle,
sist kom en präst, på en halter häst.
Men unge herr Karl, han hade ingen sa'l,
han måste åka efter i schäsen,
Men unge herr Karl, han hade ingen sa'l,
han måste åka efter i schäsen.

Denna välbekanta Munthevisa publicerades först av Ottilia Adelborg 1890 i barnsångboken *Ängsblommor* därefter av Alice Tegnér i *Sjung med oss Mamma* 1892. Visan för oss tillbaka till de båda herrarna Munthe: Johan Lorentz och Carl Magnus, borgmästare i Eksjö respektive Växjö på 1700-talet, den senare även i Karlshamn en bit in på 1800-talet. Båda hade söner som hette Carl och båda kunde vara den sadellöse unge herrn som fick åka efter i schäsen.

Ur Vis- och Bilderbok. Illustration Elsa Beskow.

Visan handlar dock om Eksjöborgmästaren Johan Lorentz Munthe, stamfar till flera Munthegrenar, däribland den äldre Smålandsgrenen. Han nämns av flera författare som tillhör släkten Munthe, och som skrivit om Johan Lorentz' sonsons son Axel Munthe, som ju tillhörde släktgrenen från Småland. Där antyds att det inom familjen förekommit en ”nidvisa”, vilket även bekräftas i brev från Malcolm Munthe, Axel Munthes son. Denne berättar att han från sin farbror Arnold Munthe hört om en ”nidvisa” som en politisk motståndare med krita skrev på rådhusdörren i Eksjö. Johan Lorentz var nämligen anhängare av det så kallade mösspartiet som bekämpade hattpartiet och som i samband med Gustav III:s statskupp 1772 såg till att adeln fick ge vika för de ofrälse stånden.

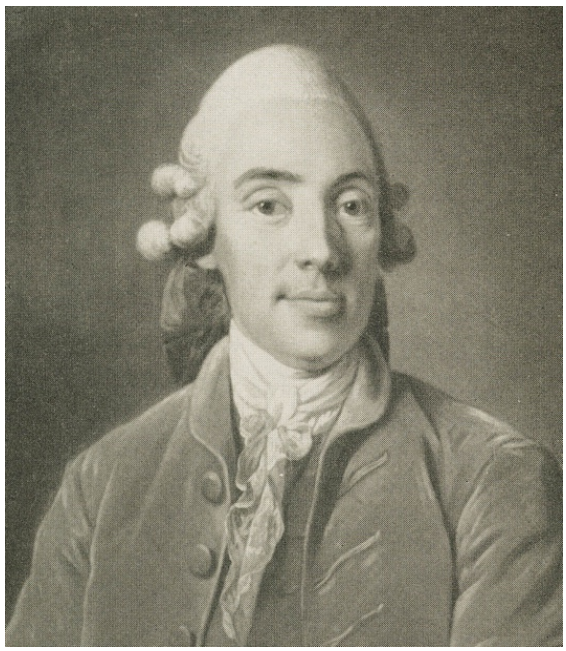

Johan Lorentz Munthe. Målning Per Krafft d.ä. 1772.

Av särskild betydelse är också Malcolm Munthes uppgift om att nidvisan innehöll ”flera otrevliga verser” och ett par ord som han strukit under. Adelborg och Tegnér återger ju bara en strof. Jag återkommer strax till denne Eksjöborgmästare Johan Lorentz Munthe.

Den andre, Växjöborgmästaren Carl Magnus Munthe, är dock den som vi i sammanhanget är mest intresserad av. Han föddes 1750, avlade sina juridiska studier vid Universitetet i Lund, blev efter tjänstgöring i Göta hovrätt i Jönköping borgmästare i Växjö 1787 och fem år senare i Karlshamn, med assessors titel. Borgmästarbefattningen i Karlshamn visade sig vara ett bra avancemang, därtill mycket eftersökt sådant.

En ung Carl Magnus Munthe. Teckning Maria Röhl 1844.

Borgmästare Munthes hem i Karlshamn var självfallet ett av de ledande i staden. Här saknades heller inte det musikaliska inslaget, och förmodligen var det här som den musikaliska ådran fann sitt flöde i hans andre son, Henrik Mathias och som i generationer förmedlats in i våra dagar.

En av de unga männen i umgängeslivet var den blivande Lundabiskopen Johan Henrik Thomander, jämnårig med Henrik Mathias Munthe och från samma stad. Thomander var också en passionerad musikälskare tillika Bellmansbeundrare. Till sin vän Henrik skrev han 1818, då båda var tjugo år gamla: ”Det beror ju på oss själva kära du, att göra världen poetisk eller musikalisk efter behag. Spela, bara spela, ditt liv igenom, och du skall locka berg och skogar att dansa efter din pipa. […] När du tar gröna glasögon på dig, då är hela världen grön. Välan! Se tingen uti diktens trollspegel, så är de alla förtrollade.”

Men hans far, den nu åldrige borgmästaren Carl Magnus Munthe i Karlshamn skriver dock så här, fem år före sin död (54 år gammal): ”Livet dess njutning, allt leder till döden, därför tänk på döden”. Ja, döden var en ständigt återkommande gäst i hans eget hem. Två gånger var han gift, i första äktenskapet med fem barn och i det andra nio. Av dessa fjorton barn dog sju i späd ålder, ett skrämmande exempel på barnadödligheten i dåvarande Sverige. Två av barnen uppnådde dock aktningsvärd ålder och blev kända och etablerade män. Den ene, som vi just stiftat bekantskap med, Henrik Mathias Munthe, föddes 1798 i det andra äktenskapet och blev hovrättsråd i Svea hovrätt. Han var en musikalisk begåvning av ovanliga mått. Han kom också för omvärlden att bli känd som operasångerskan Jenny Linds förmyndare, rådgivare och förtrogne vän. Och i Beatebergs historia, som vi nu strax kommer till, blev han en av de mest dominerande gestalterna.

År 1809 förlorade han sin far, men som 16-åring kom även han till Lund för att studera juridik. Ganska snart blev han uppmärksammad i studentlivet som skicklig violinist och Bellmanssångare. Vänkretsen utgjordes av idel unga män med utpräglade musikaliska intressen. Henriks studentår kom att utformas i anslutning till den tegnérska erans glansperiod. Esaias Tegnér utnämnde ju också Bellman till ”den störste sångaren som Norden bar” i sin berömda sång vid Svenska Akademiens femtioårsjubileum 1836. Det var också den store poeten Tegnér själv som skrev ut Henrik Munthes betyg i juridikens förberedande examina.

Efter studierna i Lund blev Henrik tingsnotarie i södra Dalarna, därefter verksam i såväl Göta som Svea hovrätt samt utnämnd till hovrättsråd 1842. Under ett halvt sekel var han knuten till svenska hovrätten.

Med denna bakgrund kommer vi så till det som kom att bli ”Muntharnas” sommarresidens Beateberg.

Under större delen av 1700-talet var i stort sett hela Ormingelandet söder om Stockholm uppdelat mellan tre säterier, Boo, Kummelnäs och Velamsund.

Vid sekelskiftet 1800 ägdes Kummelnäs av en rik Stockholmsborgare, slaktaråldermannen Lucas Stahre. Säteriet hade kommit i borgerliga händer efter att den adliga äganderätten, i tidens anda, hade brutits. Lucas Stahre köpte förmodligen säteriet på spekulation och vid en auktion på Hasseluddens värdshus 1797 avyttrade han de flesta gårdarna som hörde till Kummelnäs.

Gården Rensättra nöjde han sig dock med att utarrendera och genom ett långfristigt kontrakt lät han även avstå Röudd, som Beateberg då hette, till kammarrättsrådet Carl Christopher Munthe.

Den 23 maj 1801 upprättades ett arrendekontrakt på det idylliska Kummelnäs. Det undertecknades av Lucas Stahre och hans maka samt av Carl Christopher Munthe d.v.s. sonen till den andre borgmästaren, från Eksjö, Johan Lorentz Munthe, den Carl som möjligen red efter i schäsen.

Denne Carl Christopher Munthe (1772–1839) kom till Stockholm ett antal år före sin yngre kusin Henrik. som var bror till den andre Carl, Växjöborgmästarens son Carl Fredrik. Carl Christopher verkade vid Brandförsäkringsverket i Stockholm. 1813 erhöll han titeln kammarrättsråd. Till hans andra meriter hörde att han blev ledamot i ett antal sällskap i Stockholm: Kungl. Patriotiska sällskapet, Svenska bibelsällskapet, Svenska trädgårdsföreningen och Sällskapet för spridandet av kunskaper bland Allmogen och de arbetande klasserna. Att trädgårdsföreningen stod honom varmast om hjärtat kommer vi strax att erfara.

Carl Christopher Munthe, Beata Lovisa Munthe,
Målningar Per Krafft d.y. 1836 och J.A. Gillberg 1808.

Carl Christopher Munthe hade även gift sig med Eksjöflickan Beata Lovisa Drake af Hagelsrum, vars förnamn skulle komma att ändra namnet Röudd i Kummelnäs till Beateberg.

I och med detta upplåter således Stahre ”Frälselägenheten Röudd, sedemera Beateberg i Wermdö socken, med en därpå befintlig byggning om sex rum jämte tillhörande kryddgård, upptagen åker av omkring ett tunnlands vidd, samt ängs och betesmark allt inom stängsel och gärdesgård, och som ifrån änden av Kummelnäsviken går, ”linea recta”, från söder till norr ner i Saltsjön på andra sidan, och det på Tjugofem års tid, inberäknad ifrån den 1 sistlidne april 1801”.

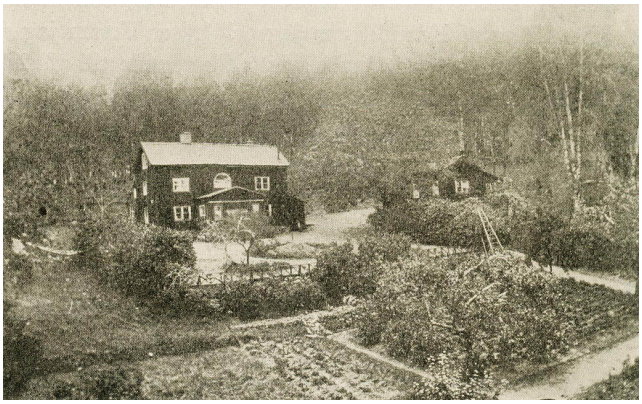

Beateberg, f.d. Röudd. Fotograf okänd.

Den årliga arrendesumman var 50 riksdaler banko. Munthe fick även rätten att göra vägen

från Kummelnäs över betesmarkerna till Beateberg brukbar för åkdon. Redan år 1806 förlängdes giltighetstiden till 50 år, men Röudd kom aldrig mer att disponeras av ägarna till Kummelnäs. I nära etthundrafemtio år blev stället förknippat med Beateberg, Carl Christopher Munthe, hans Beata och efterkommande i släkten Munthe.

I den parkartade dälden mellan mangårdsbyggnaden och viken anlade han en välplanerad fruktträdgård. Att Carl var sakkunnig i trädgårdsskötsel omvittnas i en uppsats i Lantbruksakademiens samlingar från 1817 som handlar om att driva fruktträd från kärnor. En av honom uppkallad äppelsort var känd som ”Munthes rosenäpple”.

Beatebergs staty med trädgården nedanför. Fotograf okänd.

När Carl Munthe arrenderade stället var området betydande. Det sträckte sig längs hela Kummelnäsvikens norra strand och med vattenfront mot stora segelleden t. och fr. Stockholm (se kartan).

Beateberg med sjöbyggningen längst ned t.v.
Okänd konstnär, 1800-tal.

Men inte enbart i avseende av traktens skönhet med land och vatten i dubbelperspektiv var gården väl vald: avståndet till Stockholm var endast cirka en mil sjövägen, dock längre landsvägen som också var besvärlig på grund av färjan över Skurusundet. Bro fanns inte och tillfartsvägarna var branta och svårframkomliga på den här tiden. Detta skulle dock förändras tack vare Carl Munthe, som var en av initiativtagarna till flottbrobygget över Skurusundet 1832.

Att umgänget på Beateberg var trivsamt och muntert omvittnas i brev och annan dokumentation: ”Sommarens största och livligaste dag på Beateberg var Carl Munthes födelsedag som firades den 12 augusti”, skriver Carl Johan Schlyter, tidigare studentkamrat med Carl Munthe och den dåvarande svenska rättsvetenskapens främsta namn. ”Tack och heder av hjärtans grund för all rolighet och gamman på Beateberg. Så blev det också en födelsedag i glädjens tecken med verser och mycket musik, roligheter och quinnoglam”, skriver han vidare 1821.

Kusinen Henrik Mathias Munthe kom således, efter sina studier i Lund, också till Stockholm, och som tidigare nämnts blev han knuten till Göta och Svea hovrätt.

Henrik erbjöds nu att bo på Stora Nygatan i Gamla Stan hos sin tjugosex år äldre syssling Carl, som med välvilja tog emot honom i hemmet: han kom således att vistas i familjen Carl Munthes hem inne i stan under sin första Stockholmstid och då våren kom flyttade han med ut till Beateberg i Stockholms skärgård. Med sitt glada humör, sång och spel bidrog han även till att förhöja trivseln.

Men vad som i privatlivet främst skedde i och med Henrik Munthes ankomst till Stockholm var att han fick möjlighet att umgås med sin släkting Carl Christopher Munthes yngsta dotter Sophia Amalia, vilket ledde till förlovning.

År 1822 tjänstgjorde han som tingsnotarie i södra Dalarna, och från den tiden finns en förtjusande brevväxling mellan honom och Sophia bevarad.

Henrik Mathias och Sophia Munthe,
Teckning A. Laurén 1826.

År 1828 gifte de sig och slog sig ned i trakterna kring Maria kyrka på Södermalm, på S:t Paulsgatan 11, och förblev söderbor ända fram till 1872. Efternamnsbyte blev av förklarliga skäl inte aktuellt för någon av parterna.

Mycket snart kom Henrik att ingå i Stockholms privata och offentliga musikliv, där han förverkligade sin rika musikaliska begåvning som violinist men också som framstående Bellmanssångare: ”En tenor med inlevelse och eldigt sångartemperament”, som den gode vännen Adolf Fredrik Lindblad uttryckte det. Tonsättaren Adolf Fredrik Lindblad var för övrigt en av Stockholms musiklivs främsta profiler vid den här tiden, med bostadsadress Bondeska palatset, som senare revs för att ge plats åt Rosenbad, nuv. regeringskansli.

På 1820-talet blev Munthe även medlem i det exklusiva Bellmanska sällskapet som förenade dåtidens främsta Bellmanssångare, däribland skaldens son, Adolf Bellman. Han blev även verksam i det 1820 grundade Harmoniska sällskapet vars verksamhet innebar framföranden av Haydns *Skapelsen*, Händels *Messias* och andra större körverk.

Henrik Munthe älskade även kammarmusik och i det Mazérska sällskapets stråkensemble var han en av de mest anlitade och uppskattade violinisterna. Han ansågs nämligen vara en av huvudstadens skickligaste amatörer på violin.

Hovrättsrådet Henrik Mathias Munthe.
Fotograf okänd.

Johan Mazér var cellist och härstammade från en tysk affärsmannasläkt som etablerat sig i Stockholm med bostad i Gamla stan, där musikaftnar hölls regelbundet i över ett decennium och där man under somrarna flyttade ut till familjens villa på Djurgården. För övrigt båtvägen inte långt ifrån Beateberg, som sommartid också kom att bli en mötesplats för Stockholms musikelit.

Johan Mazér. Målning av Etienne Bouchardy 1820.

Från 1835 blev Henrik Munthe ledamot av Kungl. Musikaliska akademien. Efter att i flera år tillhört direktionen blev han även dess preses efter Oscar II, som innan han blev kung beklädde denna post.

Henrik Munthe var även aktiv i församlingsarbetet i Maria församling. Och vad kunde passa bättre än det med tanke på Carl Michael Bellman. Här bodde Bellmanssångaren Munthe på klassisk mark på S:t Paulsgatan på Söder, alldeles intill Maria Kyrka.

Carl Michael Bellman föddes vid Hornsgatan och växte upp på nuvarande Bellmansgatan, gator som omger Maria kyrka. Vid Urvädersgränd på andra sidan Götgatan hade Bellman även bott och skrivit de flesta av Fredmans epistlar.

I och med den nära kopplingen till familjen Munthe kom Henrik Munthe också att umgås med sin svärfar Carl Christopher, både privat och i sin egenskap av hovrättsråd. När svärfadern dog 1839 övertog Henrik arrendekontraktet till Beateberg, vars trädgård han vidmakthöll och förskönade med hjälp av sin trotjänare livet ut Abraham Andersson.

I ett gammalt brygghus nere vid stranden av Kummelnäsviken, Sjöbyggningen kallad, lät han inreda en musiksalong för sina och sin familjs musikstunder.

Beatebergs Musiksalong. Vid flygeln (en gåva av Jenny Lind) Carl och Emelie Munthe. Fotograf okänd.

Beateberg kom även att bli ett musikens privata sommartillhåll för många av det svenska musiklivets celebriteter, tonsättaren, pianisten Adolf Fredrik Lindblad, violinisten Jonas Falkenholm, Johan Mazér och många andra – inte minst Jenny Lind, med sin enastående sopranröst.

Hovrättsrådet Henrik Munthe etablerade sig på många sätt, men vad som gått till eftervärlden och gjort honom känd långt utanför den muntheska släktkrönikans ram är han kom att bli Jenny Linds vän och penningförvaltare.

Jenny Lind. Okänd porträttör.

De lärde känna varandra under hennes berömmelses gryningstid i Stockholm och han kom att bli som en far för henne; i januari 1843 blev han hennes förmyndare, ett förmyndarskap som varade under Jennys karriär och glansperiod fram till att hon 1852 gifte sig med den tyske pianisten Otto Goldschmidt och bosatte sig först i Tyskland, sedan för gott i England. Men även härefter var Henrik Munthe hennes trogne vän och rådgivare. Inte minst kom han att verkställa den omfattande hjälpverksamhet till enskilda och de välgörenhetsprojekt som Jenny Lind skapade och delade ut pengar till.

Jenny Lind kom att vistas mycket på Beateberg när hon var på besök i Sverige. Hon bodde även i det senare muntheska hemmet på Norrlandsgatan 34 vintertid. Hon betraktade dock Beateberg som sitt sommarhem och hade även önskemål om att bygga ett eget sommarställe där.

Hela projektet förblev dock en dröm. Vad som kom emellan är inte bekant. I stället blev det först Stora Nyckelviken, sedan Lilla Nyckelviken som hon först ville köpa, men hyrde några somrar un-

der 1860-talet, inte särskilt långt ifrån Beateberg, dock närmare Stockholm, innanför Skurusundet.

Stora och Lilla Nyckelviken. Fotograf okänd.

Det sägs också att Jenny Lind brukade sitta i ett träd vid vattnet och sjunga vilket fick människor att bege sig dit med båtar för att lyssna på henne. Och Henrik Munthe hjälper henne med att hyra Nyckelviken av brukspatron Gustaf Beskow, bror till skalden och akademisekreteraren Bernard von Beskow.

Jenny Linds sångträd. Fotograf okänd.

Ja, och under somrarna på Beateberg hände det många gånger att Jennys sång tonade ut över Kummelnäsvikens vatten såväl från musiksalongens öppna fönster som från klipporna runt Kummelnäsviken och Eols Udde. I musiksalongen stod Jennys flygel, som även kom till användning vid fester och musikaliska soaréer när hon själv inte var med. Flygeln, tillverkad 1854 i Wien, finns nu på Musikmuseet i Stockholm. 1865 blev hennes sista sommar i Stockholms skärgård. Det dröjde till 1876 innan hon återvände till Sverige, för sista gången. Därefter bodde hon med Otto Goldschmidt och deras tre barn i England fram till sin död 1887.

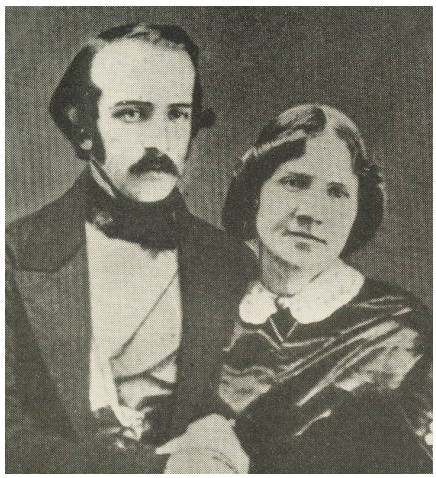

Otto Goldschmidt och Jenny Lind.
Fotograf okänd.

Vad Henrik Munthe hade kommit att betyda för Jenny Lind framgår bäst av de 150 brev till honom som finns bevarade och som omspänner en tidsrymd av nära fyra decennier. I villa Beateberg finner vi på 1860–70-talet också Henriks son, med namnet Carl Munthe. Som så många andra i släkten Munthe var även han musikaliskt inriktad.

Det är också i dessa sammanhang som Eksjöborgmästaren Johan Lorentz' sonsons son Axel Munthe kommer i kontakt med musiklivet i Stockholm, och tar intryck av, inte minst, sångerskan Jenny Lind som vistades hos hans släktingar när hon inte befann sig utomlands. Under sin studietid i Uppsala lär Axel ha släpat med sig ett piano i studentrummet.

1868 hade pappa Fredrik Munthe i Vimmerby insett att det var dags att bryta upp från apotekarverksamheten där och flytta till Stockholm. År 1870 förvärvade han med en kollega apoteket Hvita Björn på Ladugårdslandet, numera Östermalm.

Skälen till flytten var många, kan man förmoda; det angelägnaste var nog att barnen Anna, och kanske främst Arnold och Axels framtida skolgång krävde det. Dessutom fanns ju släktingar i den stora staden med sitt stora kultur- och umgängesliv.

Aurora, Fredrik,
Anna, Axel, Arnold Munthe. Fotograf okänd.

Förutom att Axel Munthe och syskonen hemmavid i Vimmerby tagit intryck och blivit musikaliskt påverkade, inte minst genom fadern som var en god sångare med framförallt Bellmans *Fredmans Epistlar* och Wennerbergs *Gluntarne* på sin repertoar, hade barnen vuxit upp med fiol, cello- och pianospel i hemmet: ”Kommer ihåg vad vi var glada då pappa sjöng och Å vad det skrattades”, lär Axel ha uttryckt vid något tillfälle. Även mamma Aurora sjöng, främst psalmer och andliga sånger i enlighet med hennes uppväxt.

För övrigt kan noteras att musik av Bellman och Wennerberg var väl förekommande i svenska borgerliga hem. I väletablerade musikfamiljer förekom *lieder* på tyska med sånger av Mozart, Beethoven och Schubert, ja även sånger av Adolf Fredrik Lindblad, Erik Gustaf Geijer och andra svenska tonsättare. Och till dessa familjer bör vi räkna Munthefamiljerna i Stockholm. Och vem bidrog till detta om inte Jenny Lind?

Väl anlända till Stockholm var, förutom skolgången, umgänget med släktingar det som främst gällde för barnen Munthe, dels i staden såväl som ute på sommarstället Beateberg. Det var även under den här tiden som inställningen till klassisk musik, inte minst kammarmusik med tysk liedsång, kom att utvecklas hos den unge Axel Munthe.

Axels släkting i den nya generationen var Carl Henrik Munthe. Carl kom i stort sett att bli en upprepning av fadern Henrik Mathias, i egenskap av hovrättsråd, ledamot i Musikaliska akademien, kärlek till tonkonsten och Beateberg.

Han övertog arrendekontraktet 1886 efter sin far och ersatte även den minnesrika, men nu uttjänta mangårdsbyggnaden med en nybyggnad i villastil samtidigt som han friköpte området som hitintills, i tre generationer, varit ett arrende. Också trädgården utökades under hans tid på Beateberg.

Beateberg efter 1886. Fotograf okänd.

Carl Henrik Munthe, seglaren. Fotograf okänd.

Carl Henrik var även en framgångsrik seglare som kände Stockholms skärgård i grund och botten, för att uttrycka sig som Waxholmsbolagets sjökaptener när dess båtar gick på grund. Axel försummade aldrig möjligheten att följa med sin 24 år äldre släkting ut som gast när det begav sig, även i det hårdaste väder. Det var också här, får man förmoda, som Axel lärde sig seglandets konst som skulle komma honom väl till pass sedan han etablerat sig i Rom och på Capri.

Axel Munthe styrande sin Lady Victoria
i Neapelbukten. Fotograf förmodligen prins Max av Baden.

Axel Munthe återvände på ålderns höst ofta till minnena från Beateberg där djur, segling och musik i så hög grad påverkat hans liv.

År 1883 fick kopparslagmästaren Anders Lindström arrendera området som ligger längst ut på Hasseludden, med bl.a. utsiktsberget mot stora farleden, Eols udde kallad, som då även hörde till Beateberg. Där låter han uppföra sju grosshandlarvillor för uthyrning. Stämningen mellan entreprenören Lindström och hovrättsrådet Munthe blev minst sagt ansträngd. Friden på Beateberg stördes av Lindströms aktiviteter och hans hyresgäster. Ofta utväxlades skymfningar med brev på kanslisvenska, men även ”muntligen”, på en bänk vars ena halva låg på Eolsudde och den andra på Beatebergsområdet.

Munthe nödgades dock hålla tillbaka sin värsta ilska eftersom han var tvungen att använda ångbåtsbryggan som vid den här tiden låg på Eols udde. Även namnet Eol ansåg Henrik Munthe till Lindströms förtjusning vara osmakligt störande. Eftervärlden har kunnat ta del av brev som är helt magnifika i konsten att meddela motparten artiga skymfningar.

Efter hovrättsrådet Carl Henrik Munthes död 1920, åttiosex år gammal, ärvdes Beateberg av styvdottern Marias (f. Wallin) söner, Gustaf, Curt och Arne Munthe, vilkas far var Gustaf Fredrik Munthe ur den Yngre Stockholmsgrenen. En av sönerna, Curt Munthe, vistades största delen av sitt liv i utlandet, bl.a. i Tyskland, varifrån han dock utvisades på grund av sina antinazistiska kåserier och rapporter. Han står även som författare till flera böcker, däribland boken *Jenny Lind och sångens Beateberg* (Natur och kultur 1960), som varmt rekommenderas.

År 1921 såldes Beateberg till distriktschefen vid SJ, Sven Wilhelm Munthe, som då var den ende kvarlevande av Henrik och Sophias barn. I sin ungdom hade hans sånglärare varit operasångaren Julius Günther, som ett tag var förlovad med Jenny Lind. Sven hade som alla övriga ”Munthear” en välklingande basbarytonröst. Att höra honom sjunga sin älsklingsaria ur *Faust* till ackompanjemang på Jenny Linds flygel i Beatebergs salong var en musikalisk högtidsstund liksom då han sjöng *Gluntarna* tillsammans med brodern Carl.

År 1924 avled även denne musikaliske och älskvärde man åttiosex år gammal och Beateberg övergick till hans änka, Anna Munthe, född Brusewitz. Efter makens död vistades Anna sällan på Beateberg och efter några år började hon stycka av området till dess att huvudbyggnaden och den närmast kringliggande marken såldes år 1949.

Hennes son var Sven Henrik Ludvig Munthe, som efter moderns död till sist övertog den rest som fanns kvar av Beateberg. Även denne Henrik var, liksom sin far, farfar och bror, musikalisk med en praktfull basbaryton. Rösten ansågs vara i operaklass och han var en anlitad kyrkosångare. I Borås där han bodde var han ofta solist i orkesterföreningen samt uppskattad Bellmanssångare. Han var också en av stiftarna till Sjuhäradsbygdens körförbund.

Henrik avyttrade det sista av Beateberg 1949, och avled endast två månader efter att hans 92-årige mor Anna hade gått bort. Ja, 1949 var ju även det år då Axel Munthe kom att lämna det jordiska.

Ett stort antal Munthesläktingar har således vistats på Beateberg. I släktkrönikan *Munthe från Flandern*, även den signerad Curt Munthe, förekommer inte mindre än 230 personer med namnet Munthe. Alla har dock inte anknytning till Beateberg. Och även för den mest initierade kan det vara svårt att hålla reda på alla ”Munthear” som florerat i Stockholms kulturliv och på Beateberg under årens lopp.

Så när som på två år hade 150 år gått, sedan det första kammarrättsrådet Carl Christopher Munthe formade Beateberg till sitt och de efterlevande Munthefamiljernas sommarresidens med trädgårdar och musiksalong.

Av Beatebergs gamla bebyggelse finns endast Sjöbyggningen kvar, d.v.s. det hus och rum vid stranden som var Beatebergs musiksalong och som nu ägs av skulptören Karin Issef och hennes man Josef. Av gårdens trädbestånd återstår endast en gammal ek och ett par höga hängbjörkar.

Efter kopparslagaren Anders Lindströms verksamhet med grosshandlarvillorna kom boktryckare Victor Pettersson att överta Eols udde som sommarnöje för släkt och vänner. 1959 köpte Svenska industritjänstemannaföreningen (SIF) husen med avsikt att riva dem och bygga ett konferenscentrum. Av det blev intet, och fastigheterna fick långsamt förfalla och blev till salu 1974.

År 1981 kom 11 unga entusiaster som med förmånliga lån, kapital och energi återskapade Eols udde. Hela Kummelnäsområdet är nu bebyggt av villor, bostäder och fritidshus och den epok som Beateberg utgjorde är oåterkalleligen förbi.

Sjöbyggningen med musiksalongen.
Foto Anders Lindström.

Anders Lindström, musiker, körledare, Caprivän, Muntheforskare och författare till boken *Upplev Capri* (2018).

Förtrollningens ö

av Bill Ottercrans

själen och sinnet
klättrar bekvämt på Capri
värre för benen

*

här på denna ö
har tiden avlägsnat sig
förlopp blir tillstånd

*

ljuset på Capri
lyser utan att bry sig
får oss att lystra

*

Capri förlöser
med andhämtningens andakt
tar bort världens larm

*

Capri är scenkonst
tvåtusenårig estrad
pjäs utan slut

*

vid Migliera
kan man inte begripa
det som ögat ser

*

hundratals trappsteg
rakt igenom tid och rum
men vart går de då?

minns stenlagd trappa
fenicisk och grekisk hand
under Nikes skor?

*

sfinxen sägs veta
men ödlan i dess närhet
säger desto mer

*

sfinxen spejar tyst
uthärdar turistens hand
minns Munthes smekning

*

dessa stenfragment…
skärvor av stumma tungor
känn! de talar än

*

blomdoft om natten
annorlunda än dagens
kosmiskt anrikad

*

hundgny i natten
måhända en trogen ”Puck”
hundminne lever

*

ur öppet fönster
*barricades mystérieuses**
gåtan i toner

stigen försvinner
i tät dimma vid stupet
hjärtat knyter sig

*

på krökta ryggar
med Tiberios byggblock
blödande stenar

*

Vesuvius ser
Capri sväva lugnt i sjön
längtar dess trygghet

*

Paestum i fjärran
var håller gudarna hus?
Google svarar ej

*

livets stora plan?
duger inte soldoften
och rosmarins prakt?

*

Solaros tallar
klättrar själva på berget
nobbar linbanan

*

Capri är smittsamt
här gäller Stendhals syndrom
en kronisk sjukdom

han byggde boning
med utsikten inåtvänd
för själens hemvist

*

livslust och kärlek
fick Drottningen tillbaka
av hans trolldomskonst

*

krass mot mänskor mest
mot djur och fåglar fälldes
ömhetens tårar

*

gudar i grottan
har flytt undan turister
har ingen webbsajt

*

kanske hans aska
blandad med Nordens vågor
förs av Neptun hit

* Ett stycke för cembalo av Francois Couperin.

Bill Ottercrans är skribent uppvuxen i USA, har varit lärare och bibliotekarie.

Den gudarna älskar dör ung

av Claes Egnell

Kung Oscar II gjorde under sommaren 1888 en resa till Italien. Med kort varsel bestämdes att han också skulle besöka Capri. I ett brev daterat den 29 april 1888 till Stockholms Dagblad, vilket brev publicerades den 8 maj, kunde man läsa om hur ångbåten från det napolitanska rederiet först förde kungen till Blå Grottan, där han trots högt vatten och besvärande vågor kunde beskåda det blåskimrande vattnet inne i grottan.

Därifrån anlöpte man marinan, varifrån man begav sig på slingrande väg upp till piazzan och vidare till Hotell Quisisana för en enastående frukost. Hotellet liksom gatan dit hade smyckats med sidentyger och blomsterarrangemang på ett sätt som imponerade stort på vår monark. Han hade tagits emot i marinan av Capris borgmästare, Alfredo Pagano, som också hann visa kungen sin konstsamling i det 1822 uppförda Hotell Pagano (numera hotell La Palma), öns kanske första turistanläggning. Ingenting nämns om Axel Munthe i artikeln. Munthe hade ju flyttat från Paris till Capri i februari 1888 efter skilsmässan med Ultima Holmberg. I mottagandet av kung Oscar II vid dennes besök på ön deltog han emellertid inte. ”Hans Majestät var här på ön i går, han lät fråga efter mig, men jag infann mig ej”, skrev han i ett brev till sin välgörare Georg Sibbern, ”kungar passa ej alls in i landskapet här.” Som bekant flyttade Munthe följande år till Rom, där han öppnade en läkarklinik.

Efter frukosten hade kungen en önskan att bese Tiberius’ klippa 300 meter över havet och resterna av kejsarens stora palats, Villa Jovis. Kungen bars upp till den högt belägna punkten i bärstol. Det övriga sällskapet red på åsnor. Väl uppe besökte han palatsruinen och platsen där kejsaren skall ha slängt ner misshagliga personer i bråddjupet. Vidare kunde man i tidningsartikeln läsa:

”En vallfart till det ett litet stycke nedanför liggande ställe, där år 1870 [rätteligen 1872 – C.E.] vår unge landsman, H. Montgomery-Cederhielm, på ett förfärligt sätt ändade sitt liv, fullt av förhoppningar. Här fanns förut en art ’belvedere’ eller utsiktspunkt, med ett lågt bröstvärn, som nedrevs omedelbart efter och i följd av olyckshändelsen. Kungen lät sig noga berättas alla omständigheter vid denna och skådade ner över detta vilda bråddjup.”

Kungavägraren Axel Munthe på Capri vid tiden för Oscar II:s besök 1888.

Vem var denne man, som 16 år efter sin bortgång fortfarande rönte kungens uppmärksamhet och intresse?

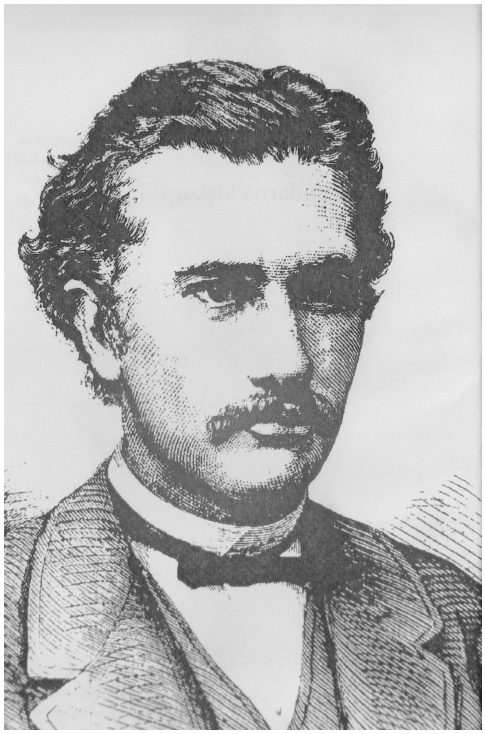

Hugo Montgomery-Cederhielm.

Hugo Montgomery-Cederhielm var äldste son till Robert Montgomery-Cederhielm och som sådan blivande fideikommissarie på Segersjö utanför Örebro. Han föddes 1847 och växte upp omgiven av flera syskon och massor av tjänstefolk. Utan tvekan en lycklig och tämligen bekymmersfri tillvaro. Fadern var borta från Segersjö under långa perioder, inte minst i uppdraget som riksdagsman hos adeln. Denne var högst duglig på flera områden. Han köpte ytterligare gods, han var en tung kraft bakom den stora sänkningen av Hjälmaren och initiativtagare till några av våra första järnvägar. Robert var, trots problem med hälsan de sista åren, verksam i den nya tvåkammarriksdagen ända till sin död i april 1888, d.v.s. samtidigt som kung Oscar II gjorde utflykten till platsen för Hugo Montgomerys tragiska död på Capri.

Hugo fick från början känna kraven från fadern att prestera. När Hugo valde att ägna sig åt sång, musik, spex och nattliga nöjen under sina långa akademiska studier i Uppsala under åren 1867–1871, förmedlade hans godhjärtade mor faderns oro och irritation över att sonen inte slutförde sin examen. Skriftväxlingen mellan mor och son var omfattande, och att Hugo hade stort förtroende för sin mor visas av att han blottade sina göranden på ett öppet och målande sätt. Det gällde uppförandet av teaterstycken, alkoholintag, vänner och lärare. Han skriver dock inte mycket om möten med kvinnor.

Sammantaget får man genom brevväxlingen, som finns bevarad i Montgomerys släktarkiv, en god bild av studentlivet under en tid som fortfarande präglades av manlig romantik och skandinavism. Snart skulle en ny tid bryta in med kvinnor, som inte bara var nöjesobjekt, och med sociala och politiska engagemang, ordnade studieförhållanden o.s.v. August Strindberg ondgör sig exempelvis i *Tjänstekvinnans son* över dekadensen och strukturlösheten i den akademiska världen under den här tiden.

Hugo var full av upptåg och kom att göra *ett* ordentligt avtryck i kulturen som fortfarande består. Han skrev librettot till ett av de första studentspexen någonsin, nämligen ”På Madagaskar”. På hösten hade han suttit tillsammans med sin vän Axel Borg på krogen Taddis på Östra Ågatan i Uppsala och talat om behovet av att skriva ett nytt spex. De skildes så småningom, men redan på morgonen kom Hugo med det nästan färdigskrivna librettot till sin vän. Anton Kull och den ännu mer framstående Carl August Forssman engagerades att skriva musiken till operabuffan, inspirerad av Offenbach, Donizetti och Verdi. Premiär skedde på Södermanlands-Nerikes Nation på våren 1870. Verket uppfördes också samma år i Stockholm och flera gånger åren därefter. Sedan kom det att uppföras åtminstone 1937, 1947 och 1957. Traditionen att spela var tionde år bröts under det radikala 60-talet, men återkom 1977. Senast alltså 2017. Numera finns också kvinnor i rollbesättningen och handlingen, trogen sitt ursprung, hade senast en kort förscen som gjorde den annars gammalkoloniala miljön tämligen anständig.

Annars var Hugo också en flitig poet. Han gav ut en diktsamling 1871, med titeln *Dikter*. Den fick inte någon stor spridning. Den innehöll 63 dikter

under fyra rubriker. Innehållet präglas av ganska traditionell romantisk stil med sannolik inspiration av bl.a. Runeberg och Tegnér. Han var inte medlem i ”Namnlösa Sällskapet”, som vid den här tiden hade bildats i Uppsala och som med Carl Snoilsky i spetsen förespråkade en mer realistisk stil.

Hans studiekamrat Hugo Hamilton har i sin självbiografi *Hågkomster* (1928) skrivit följande:

”Hugo Montgomery vindade en smula, men det var icke bara hans ögon som voro vinda. Det låg något vint, snett och gängligt över hela hans apparition, och detta slogs ännu mer i ögonen därigenom att han var ofta diströ och konfys som en gammal förläst professor. Men han var kvick, kunnig och älskvärd och i besittning av en skaldegåva som ej hörde till de alldagliga och som säkerligen skulle gjort sig gällande, om han fått leva. Men han fick ett tidigt slut. ’Den gudarna älska, han dör ung’ kunde man verkligen på honom tillämpa.”

Till slut fick Hugo sin examen. Det var 1871, och ganska kort därefter hade nog hans fader agerat för att Hugo skulle få tjänstgöra på det svensk-norska konsulatet i Rom under greve Carl Edward Wilhelm Piper, envoyé på konsulatet sedan några år.

I september 1871 begav sig således unge Hugo, 22 år gammal, till Rom. I och med järnvägens genombrott hade det sedan något decennium blivit mycket enklare att göra en sådan ”Grand Tour”, som det kallades. Hundratals mil järnväg hade byggts i såväl Tyskland som Italien, och en stor del av Hugos resa skedde med tåg. Även i Sverige hade man hunnit lägga en del av stambanorna. Vad som gjorde resan speciell var att kriget mellan Frankrike och Tyskland just hade avslutats med en förkrossande seger för tyskarna, och dessutom hade just Italien enats som en nation och Rom utropats till huvudstad trots stort motstånd från påven.

Dessa händelser, tillsammans med den snabbt framväxande industrialismen, innebar att Europa stod under enorm förändring. Efter några veckors franskstudier i Schweiz for Hugo vidare med hästdroska över S:t Gotthardpasset. Därefter fortsatt tåg via Florens till Rom, som vid den här tiden var en smutsig och fattig stad, som just hade upphöjts till huvudstad och säte för parlamentet och därför var utsatt för stor inflyttning. Hugo festade runt med gamla och nyvunna vänner och deltog flitigt på mottagningar på de olika beskickningarna. En vän var Carl David af Wirsén, en annan den ryske prinsen Golitsin, som för övrigt också var nära vän med Tjajkovskij. Mest av allt umgicks han dock med makarna Ogarjov, som var knutna till den ryska legationen. Vinterhalvåret passerade, och våren hälsades med karneval längs Corson, då också Italiens nye kung Victor Emanuel deltog. Hugo själv hade ett kortegeekipage tillsammans med några vänner, och han kunde i brev också beskriva ett möte med Ricciotto Garibaldi, son till den i hela Europa populäre frihetshjälten Guiseppe Garibaldi.

Under hela resan och även i Rom skrev Hugo långa brev till sin mor. I ett brev från modern i slutet av januari 1872 framgår det hur orolig hon är för Hugo. Hon skriver:

”Stanna ej på bråddjupets botten, tänk på din Gud och din älskade mor! Sträva att komma upp igen! […] Mitt älskade barn, jag vet nog att en ung glad man är utsatt för mycket ont här i världen, och begär ej att du ska vara bättre än andra dödliga. Men försök att ej låta det onda angripa ditt hjärta, så länge som möjligt!”

Det är svårt att av brevväxlingen förstå varför hon är så orolig för Hugo. Vet hon något som inte framgår av korrespondensen? Alltför mycket festande? Missbruk? Kärleksaffärer?

Avsikten var att Hugo skulle återvända till Sverige via Wien, där hans i Sverige berömda farmor, sångerskan Mathilda d’Orozco, hade sin

släkt på mödernesidan. Först skulle han dock bese det mångomsjungna Capri i Neapelbukten.

Capri var redan vid den här tiden ett resmål av högsta rang. Detta sedan Blå Grottan hade återupptäckts på 1820-talet av tysken August Kopisch och den danske konstnären Ernst Fries. Ön fick snabbt en magnetisk dragningskraft på kulturarbetare och s.k. ädlingar från hela Europa. Ryktet som tummelplats för homosexuella ska också nämnas. Intresset från nordiskt håll tog fart sedan H.C. Andersen besökt ön i början på 1830-talet.

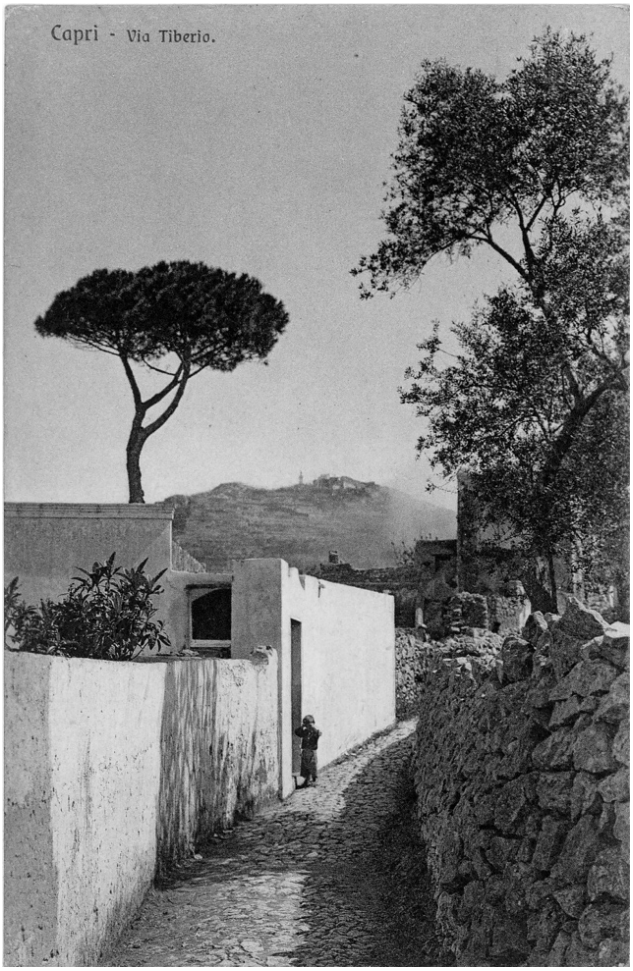

Vägen som leder från Capri centrum till Villa Jovis.

Den 25 april anlände Hugo tillsammans med ett mindre sällskap till Blå Grottan från Sorrento. Det har i brev berättats att Hugo var väldigt uppsluppen och med kraft sjöng ”Du gamla, Du friska” i grottan. För övrigt långt innan sången fick ställning som nationalsång. Därifrån begav man sig, precis som kung Oscar II 18 år senare, via Marina Grande till något av hotellen, sannolikt Hotel Pagano, och vidare upp till Tiberius’ klippa. Sällskapet bestod av totalt åtta personer, svenskar och danskar. Där fanns unge Hans Wachtmeister, Esaias Tegnér d.y. (den stor skaldens sonson, som senare blev professor och ledamot av Svenska Akademien), samt några danskar: läkaren Hans Tolderlund, konstnären Hans Gabriel Friis och en änkefru Busck med två unga döttrar.

Donna Bettinas efterträdare, den legendariska Bella Carmelina, utanför sitt utskänkningsställe, som numera är Villa Jovis’ biljettkontor.

Sällskapet passerade antagligen, precis som kungen hade gjort, Donna Bettina, som hade ett litet utskänkningsställe alldeles vid toppen av klippan. Ett litet stycke längre bort stannade, enligt ganska samstämmiga skildringar från de medföljande, Hugo vid en låg mur för att betrakta den vidunderliga utsikten över Neapelbukten, Vesuvius’ pågående utbrott och Sorrentohalvön. Han var då tillsammans med Tolderlund och Tegnér och någon eller några av döttrarna Busck. Hans Wachtmeister gick ca 30 meter längre fram med fru Busck och konstnären Friis. I ett detaljerat brev till greve Piper i Rom skrivet dagen därpå skriver Hans Wachtmeister hur han hörde någon ropa: ”Montgomery har fallit ner.” Enligt vad Tolderlund och Tegnér berättade för honom skulle Hugo sätta sig på murkanten när han slant med ena foten och föll handlöst bakåt ner i djupet.

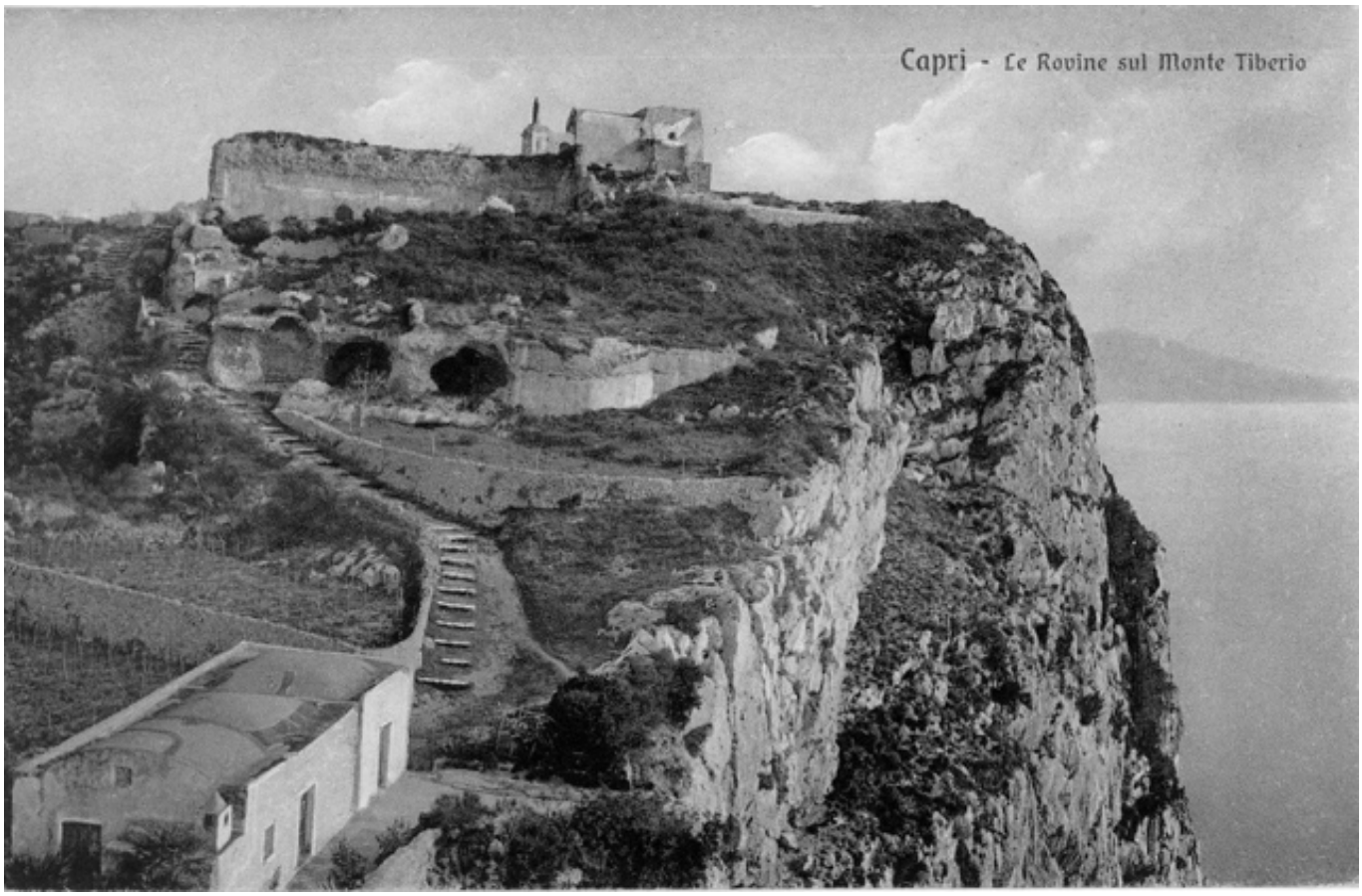

Tiberiusklippan med Villa Jovis.

Andra brev skildrar händelsen på liknande sätt. Tragedin var ett faktum och alla planer på att festa och dansa tarantella efter återkomsten till hotellet var förstås bortblåsta. Räddningsarbetet med att få upp kroppen tog extra lång tid, vilket delvis berodde på att Vesuvius just den här dagen fick sitt kanske största utbrott sedan det ödesdigra utbrottet år 79 e.Kr. då bland annat Pompeji ödelades. Utbrottet runt den 25 april 1872 orsakade många dödsoffer och stora materiella skador när aska och lava strömmade ner från berget. Poliser, sjukvårdare och militärer var därför hårt engagerade på fastlandet för att rädda vad som räddas kunde.

Hugos kropp bärgades dock och fördes med båt till Göteborg, för att sedan få sin sista vila i släktgraven vid Segersjö kyrka.

*

Undertecknad har i boken *Den gudarna älskar dör ung* (minbok.nu) närmare skildrat den svenske ädlingens liv, främst med hjälp av den stora brevväxlingen med modern. De tvivel som kan resas mot att det var fråga om en olyckshändelse har jag inte funnit vara så starka att jag vågar påstå något annat. Kanske spelar det heller inte någon roll hur Hugos liv ändades för mer än 150 år sedan. Det är under alla omständigheter en tragedi att ynglingen Hugo Montgomery-Cederhielm inte fick möjlighet att blomma ut och leva ett längre liv än det som var honom tillmätt.

Claes Egnell är advokat. Boken kan beställas genom claes.egnell@telia.com eller på telefon 070-3449796.

Villa San Michele

Kära San Michelevänner!

När jag skriver detta har våren så sakteliga kommit till Capri. Blåregnet i pergolan slår snart ut, pionerna har redan börjat blomma. Småfåglarnas konsert väcker mig varje morgon. Ornitologerna är på plats i Barbarossa-borgen och det fejas och filas, både materiellt och intellektuellt, i hela villan.

Det låter som en vacker saga och man kan naturligtvis slå sig till ro med tanken att Villa San Michele är ett maskineri som rullar på av sig själv, utan större behov av justeringar. Men vi kan inte kosta på sig ett sådant tänkande.

Kulturturismen på Capri snarare minskar än ökar. Om några år står Anacapris kommuns museum färdigt i Villa Rosa, fastigheten som en gång tillhörde Villa San Michele och som ligger precis före oss på Viale Axel Munthe.

På sommaren har numera båda Anacapri och Capris stad välmatade kulturprogram av varierande kvalitet men nästan allt är gratis. Hotellen har börjat med konsertverksamhet, det är utomhusbio i La Certosa.

Villa San Michele befinner sig med andra ord i en mycket tuff konkurrenssituation.

Ibland känner jag ett inneboende motstånd mot förändring i och omkring Villa San Michele. Det är på något sätt ädlare och elegantare att stå emot de nya tiderna. Men så länge vi måste finansiera oss själva, kan vi inte kosta på oss sådan snobbism. Villa San Michele kan inte bara vara det vackra museet vid vägens slut som bjuder på klassisk musik vid solnedgången. Vi måste följa med vår tid, vara samtida och utåtriktade. Som ny intendent vill jag naturligtvis också sätta min prägel på verksamheten.

Ett sätt att bryta isoleringen är att förbättra relationerna med de stora kulturinstitutionerna i vår närhet. Efter möten med museicheferna i Neapel och intendenten på Teatro San Carlo, är vi nu på väg att skapa olika typer av samarbetsformer. Det innebär i så fall att Villa San Michele kommer in i ett nätverk av några av Italiens mest framstående museer och därmed får ökad prestige och en helt annan synlighet.

*

På Villa San Michele råder total typografisk anarki. Otaliga skyltar i och utanför villan vittnar om olika epoker i dess historia. Detta bidrar till intrycket av en institution som inte riktigt vet vad den vill och som har stannat i tiden.

En enhetlig, modern men samtidigt klassisk grafisk profil är nödvändig i alla sammanhang där vi presenterar oss utåt, för allmänheten, andra kulturinstitutioner, för medierna och inför eventuella sponsorer och medfinansiärer. Vi har haft hjälp av en av Sveriges mest framstående grafiska formgivare, Joel Berg, som tagit fram vår nya logotyp (se vinjetten!). Jag kan inte nog tacka honom för hans generösa insats. Arbetet med den nya sajten pågår och kommer att vara färdigt i maj. Därmed får villan ett mer stilrent och modernt ”visitkort” på Internet, som besökare och andra lätt ska kunna hitta och använda i sina mobiltelefoner och i alla andra kommunikationskanaler.

Vi har också börjat med en långsiktigare planering av kulturprogrammet för att vara ute i god tid med förfrågningar till sponsorer. De som är intresserade av medfinansiering måste uppvaktas innan de har avslutat sina budgetar (man lär sig av sina misstag). Vad gäller just kulturpro-

grammet ska vi varje år ha åtminstone ett evenemang som visar att Villa San Michele är engagerad i de stora samhällsfrågorna: immigration, demokrati, jämställdhet, fred, klimat- och miljöfrågor, för att bara nämna några.

Gästverksamheten är och förblir en hjärtefråga. Jag hade turen att gästlägenheterna precis hade renoverats när jag började 2018. I fjol fick vi så ett riktigt väl fungerande Internet. Klagomålen om uppkoppling är i princip borta, gästmötena är många, långa och uppskattade. På vår nya sajt ska vi lyfta fram denna verksamhet för att visa Villa San Micheles stora kulturinsats för Sverige. Det är få institutioner som tar emot 80 stipendiater om året och det är viktigt att sprida denna information.

Vad gäller antalet besökare ligger vi kvar på ungefär samma nivå, men vi får som sagt snart konkurrens på samma gata. Därför måste vi satsa på de andra inkomstställena. Café Casa Oliv är från och med i år öppet för alla, inte bara för museibesökare. Vi har också börjat förändra och förbättra vår butik. Den riktigt stora ökningen vi ser ekonomiskt kommer dock från uthyrning till olika sorters event. Det sker alltid efter museets stängning och med varsam hand, för att inte förstöra platsens magi.

Jag ser en enorm framtida potential i Villa San Michele som en internationell mötesplats i Medelhavet där Sverige har värdskapet. För att förverkliga detta måste det berömda cisternprojektet komma igång på allvar, det vill säga ombyggnaden av vattencisternen vid teaterterassen till inomhuslokal. Munthe drömde med öppna ögon och förverkligade sina drömmar. Jag tar honom till förebild.

Slutligen vill jag tacka Vänföreningen för ert stöd och er kärlek. Vi som arbetar här är få och det är väldigt mycket att göra. Att veta att ni finns där i bakgrunden är en glädje och en skatt. Låt mig passa på att uppmuntra alla före detta och nuvarande gäster att gå med i Vänföreningen. Om vi är många kan vi göra underverk.

Kristina Kappelin

Sällskapet San Micheles Vänner

Verksamhetsberättelse för 2018

Styrelse och revisorer

Ordförande	Bengt Jangfeldt	Revisorer	Lars Markstedt
Skattmästare, klubbmästare	Yvonne Ribbentoft		Åke Danielsson
Sekreterare	Monica Breidensjö	Revisorssuppleant	Gunnar Lennerstrand
Ledamöter	Christin Edström	Valberedning	Carl Åke Lagergren
	Tove Faye-Wevle		Ilkka Pärni
	Bo Lambert		
	Bill Ottercrans		
Suppleant	Vakant		

Styrelsefrågor

Styrelsen har haft tre protokollförda möten under året. Bland annat har styrelsen diskuterat och vidtagit åtgärder för att få fler stipendiater till Villa San Michele att bli medlemmar i Vänföreningen, vilket lett till att flera anslutit sig. Styrelsen har också behandlat ekonomifrågor med syfte att stabilisera ekonomin. En viktig fråga har varit att söka få medlemmarna att betala sin medlemsavgift och att göra det i tid.

Styrelsen har också haft en första diskussion om möjligheten att vid Senioruniversitetet anordna en kurs om Villa San Michele och Capri.

Medlemsbladet utkom till årsmötet i maj med artiklar av flera av dem som medverkat vid föreningens medlemsmöten. I numret redovisade även Kjell Jensfelt och Karl Alexanderson resultatet av upprustningen av gästlägenheterna i Villan, som föreningen bidragit till.

Föreningen har ett gott samarbete med Rominstitutets Vänner, Società Dante Alighieri och Pro Venezia genom att medlemmarna inbjuds att delta i varandras möten.

Vår hemsida, sanmichelesvanner.org, informerar kontinuerligt om vår verksamhet. Alla medlemsblad finns tillgängliga på hemsidan. Därigenom kan även nya medlemmar orientera sig om Sällskapets syfte och verksamhet.

Medlemsutveckling

Sällskapet har fått flera nya medlemmar under året. Det går dock inte att ange exakt antal eftersom vi har familjemedlemskap.

Verksamhet

Fyra medlemsmöten har genomförts, två på våren och två på hösten. Vid vårens första möte berättade formgivaren Lars Fuhre om Capriskildraren Ulla Bjerne (1890–1969). Hon var på sin tid en uppburen författare, känd inte minst för sina reseskildringar. Besökarna fick ta del av många intressanta bilder både av hennes konstnärskap och de miljöer hon vistades i.

Vårens andra möte ägde rum i samband med årsmötet i maj. Sällskapets ordförande Bengt Jangfeldt berättade om ett nytt arkivfynd som bidrar till kunskapen om Axel Munthes första äktenskap med Ultima Hornberg, om vilket litet är känt. Det gällde ett friarbrev från Munthe till hans blivande svärfar som Vänföreningen och Stiftelsen San Michele lyckats förvärva. Det har sedan skänkts till Riksarkivet för att inlemmas i dess Munthesamling.

I samband med måltiden fick vi njuta av pianisten Staffan Scheja, som liksom flera av våra tidigare musiker är en stor Caprivän och flera gånger har framträtt på Villa San Michele.

Vid höstens första möte berättade Anders Lindström om musiklivet på Beateberg, familjen Munthes sommaroas och musiksalong i Stockholms skärgård. Lindströms bok *Upplev Capri – lycksalighetens ö* fanns också att köpa under kvällen. Musik på gamla barockinstrument avslutade kvällen med Björn Sjögren och Greg Florian Hendler på temat ”Bellman con Grandezza”.

Kristina Kappelin, Villa San Micheles nya intendent, medverkade vid årets sista möte. Fler var anmälda än lokalen rymde. Hon berättade att hon ansåg sig behöva tid för att sätta sig in i verksamheten ordentligt men hoppades att hon skulle få användning av sina kunskaper om Italien. Hon pekade också på möjligheterna att på nätet presentera och utveckla det kulturarv som Villa San Michele utgör. Kvällen avslutades med frågor och som brukligt en gemensam måltid.

Sällskapets möten har varit mycket välbesökta och uppskattade och de gemensamma måltiderna ger tillfälle att utbyta erfarenheter om nya forskningsrön kring Villa San Michele och Axel Munthe.

Styrelsen ser med nyfikenhet fram emot den nya intendentens ambitioner och idéer för Villa San Micheles framtid.

Stockholm den 10 april 2019

Bengt Jangfeldt Yvonne Ribbentoft Monica Breidensjö Christin Edström

Tove Faye-Wevle Bo Lambert Bill Ottercrans

Balansräkning för verksamhetsåret 2018

INGÅENDE BALANS

Skulder och eget kapital		*Tillgångar*	
Eget kapital	47.295:00	Kassa	16.941:00
		Plusgiro	30.354:00
	47.295:00		47.295:00

RESULTATRÄKNING

Utgifter		*Inkomster*	
Omkostnader	88.970:00	Medlemsavgifter	50.510:00
		Möten	24.380:00
		Årets minus	14.080:00
	88.970:00		88.970:00

UTGÅENDE BALANS

Kassa	15.905:00	Eget kapital	46.655:00
Plusgiro	30.755:00		
	46.655:00		46.655:00

Stockholm den 16 april 2019

Yvonne Ribbentoft

B Föreningspost

SÄLLSKAPETS STYRELSE

Bengt Jangfeldt	(ordförande)	jangfeldt@bredband.net 070-7148456
Monica Breidensjö	(sekreterare)	monica@breidensjo.se 08-6412330
Yvonne Ribbentoft	(klubbmästare, redaktör)	ribbentoft@comhem.se 08-832811
Christin Edström	(skattmästare)	christin.edstrom@outlook.com 070-6234754
Tove Faye-Wevle		tfayewevle@gmail.com 073-6525555
Bo Lambert		bosse.lambert@gmail.com 073-0388208
Bill Ottercrans		ottercrans@gmail.com 08-848271

Sällskapets adress: Yvonne Ribbentoft
Kristinelundsvägen 20
171 50 Solna

Årsavgiften 250:– per person och 400:– för familj insättes på plusgiro 25 96 90–6.
OBS! Glöm inte att ange avsändare.

Ansvarig utgivare: Bengt Jangfeldt
Redaktör: Bengt Jangfeldt och Yvonne Ribbentoft
Redigering: Per Mattsson